

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2023.02.230>

JEL classification: M40, M41, E22

UDC: 657.433.9

Ігор ЦЮЦЯК

старший викладач,
кафедра управління та адміністрування,
Університет Короля Данила, Україна
E-mail: ihor.tsiutsiak@gmail.com
ORCID: 0000-0003-3751-1325

Андрій ЦЮЦЯК

старший викладач,
кафедра управління та адміністрування,
Університет Короля Данила, Україна
E-mail: andriy.tsyutsyak@gmail.com
ORCID: 0000-0001-9458-1341

Владислав ЦЮЦЯК

Університет Короля Данила, Україна
E-mail: vladyslav.tsiutsiak@gmail.com
ORCID: 0009-0009-4379-7025

ПОДАТКОВИЙ КРЕДИТ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ: СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ТА ЕЛЕКТРОННЕ АДМІНІСТРУВАННЯ

АНОТАЦІЯ

У статті висвітлено економічну сутність податку на додану вартість та охарактеризовано дати виникнення податкового кредиту за різними операціями. Проаналізовано норми чинних нормативно-правових актів стосовно визнання податкового кредиту за податком на додану вартість. Охарактеризовано рахунки бухгалтерського обліку, призначені для систематизації та облікового відображення досліджуваного податку. Розкрито порядок облікового відображення податкового кредиту за податком на додану вартість при одержанні товарно-матеріальних цінностей на умовах наступної оплати. Наведено порядок відображення в обліковій системі підприємств-платників ПДВ придбання матеріальних цінностей на умовах попередньої оплати. Висвітлено процес відображення на рахунках бухгалтерського обліку списання податкового кредиту за податковими документами, що не були отримані від контрагентів до граничного терміну реєстрації. Розкрито процес облікового відображення податкового кредиту за податком на додану вартість при здійсненні інших операцій (розрахунки з підзвітними особами за коштами, виданими у підзвіт; імпорт матеріальних цінностей; послуги, отримані від нерезидента на митній території України; отримання об'єкта у фінансовий лізинг). Запропоновано удосконалення аналітичного обліку податкового кредиту за податком на додану вартість. Висвітлено порядок електронного адміністрування податку на додану вартість та процедуру реєстрації вхідних податкових документів в ЄРПН.

Мета. Висвітлення порядку облікового відображення податкового кредиту за податком на додану вартість та розробка пропозицій стосовно впровадження аналітичних рахунків для деталізації обліку досліджуваного податку.

Метод (методологія). Загальнонаукові методи (аналіз, синтез, індукція та дедукція), емпіричні теоретичні (формалізація, гіпотетичний) та емпіричні методичні прийоми досліджень (розрахунково-аналітичні, впровадження результатів у практичну діяльність, звітного відображення господарської діяльності).

© Ігор Цюцьяк, Андрій Цюцьяк, Владислав Цюцьяк, 2023

Отримано: 12.05.2023 р.

Рекомендовано до друку: 24.05.2023 р.

Опубліковано: 31.05.2023 р.

Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

Як цитувати:

Цюцьяк І., Цюцьяк А., Цюцьяк В. Податковий кредит за податком на додану вартість: сучасний стан обліку та електронне адміністрування. *Економічний аналіз*. 2023. Том 33. № 2. С. 230-238. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2023.02.230>

Результати. З метою достовірного облікового відображення інформації щодо податкового кредиту за податком на додану вартість запропоновано операції, зумовлені формування досліджуваного податку відображати в розрізі наступних аналітичних рахунків: 6441 «Податковий кредит підтверджений»; 6442 «Податковий кредит непідтверджений»; 6443 «Податковий кредит за здійсненою попередньою оплатою»; 6444 «Податковий кредит відтермінований»; 6445 «Податковий кредит, що підлягає коригуванню». Наведений підхід дозволить забезпечити більш точний контроль за податковими розрахунками з контрагентами та порівнювати непідтверджений (очікуваний) і підтверджений ПДВ, а відтак ефективно управляти зобов'язаннями перед бюджетом.

Ключові слова: податок на додану вартість; податковий кредит; облік; податкова накладна; електронне адміністрування.

Вступ

У структурі податкових надходжень Державного бюджету України переважають непрямі податки, серед яких, основним джерелом поповнення бюджету є податок на додану вартість. Такий податок має стратегічне значення у забезпеченні фінансової стабільності вітчизняної економіки, адже забезпечує стабільні надходження до Державного бюджету. Водночас, ПДВ є «...найбільш складним і суперечливим податком, оскільки через наявність суттєвих проблем при його справлянні, він може перетворитися з бюджетоутворюючого на бюджетовитратний» [1, с. 44]. Саме тому, необхідно активно використовувати інструменти, спрямовані на підвищення ефективності адміністрування досліджуваного податку та забезпечення зниження ризиків у фіскальній сфері. Одним із чинників наведеного є якісно підготовлена облікова інформація, що дозволяє здійснювати прецизійний контроль за операціями з податку на додану вартість та своєчасно виявляти й усувати можливі недоліки або недостовірність даних платників податків.

Вагомий внесок у дослідження сутності податку на додану вартість та висвітлення питань, зумовлених його адмініструванням, здійснили такі вітчизняні вчені як К. В. Безверхий, В. Д. Зелікман, О. І. Пацула, О. А. Подолянчук, Р. Б. Сокольська, Н. Г. Царук, О. А. Юрченко та інші.

Проте, окремі питання, пов'язані із обліковим відображенням податкового кредиту за податком на додану вартість, є недостатньо висвітлені та потребують додаткових досліджень як у теоретичному, так і практичному аспектах.

Мета та завдання статті

Основною метою даної статті є висвітлення сучасного стану обліку податкового кредиту за податком на додану вартість та розробка пропозицій стосовно впровадження рахунків аналітичного обліку, що дозволить забезпечити своєчасну та правильну сплату податків, а також порівнювати непідтверджений (очікуваний) і підтверджений ПДВ. Наведене сприятиме уникненню можливих помилок у податковій звітності платників податків.

Виклад основного матеріалу дослідження

З метою систематизації та облікового відображення розрахунків підприємницьких структур з бюджетом за податком на додану вартість передбачено відкриття відповідних субрахунків (рис. 1).

Підпунктом 14.1.181 Податкового кодексу України визначено, що податковий кредит – це «...сума, на яку платник податку на додану вартість має право зменшити податкове зобов'язання звітного (податкового) періоду» [4]. Для обліку податкового кредиту за ПДВ до субрахунку 641 «Розрахунки за податками» доцільно відкривати аналітичний рахунок, до прикладу 6412 «Розрахунки за податком на додану вартість». За кредитом даного аналітичного рахунка відображається нарахована сума податкового зобов'язання за податком на додану вартість, а за дебетом – сума податкового кредиту, на яку платник податку має право, відповідно до документально підтверджених господарських операцій. Також на даному аналітичному рахунку фіксується інформація, стосовно погашення зобов'язань зі сплати ПДВ до бюджету, зазначена у податкових деклараціях, уточнюючих розрахунках та податкових повідомленнях-рішеннях. Кредитовий залишок аналітичного рахунку 6412 «Розрахунки за

податком на додану вартість» відображає заборгованість за податком на додану вартість перед бюджетом, а дебетовий – вказує на суму,

належну до відшкодування з бюджету, або переплату податку.

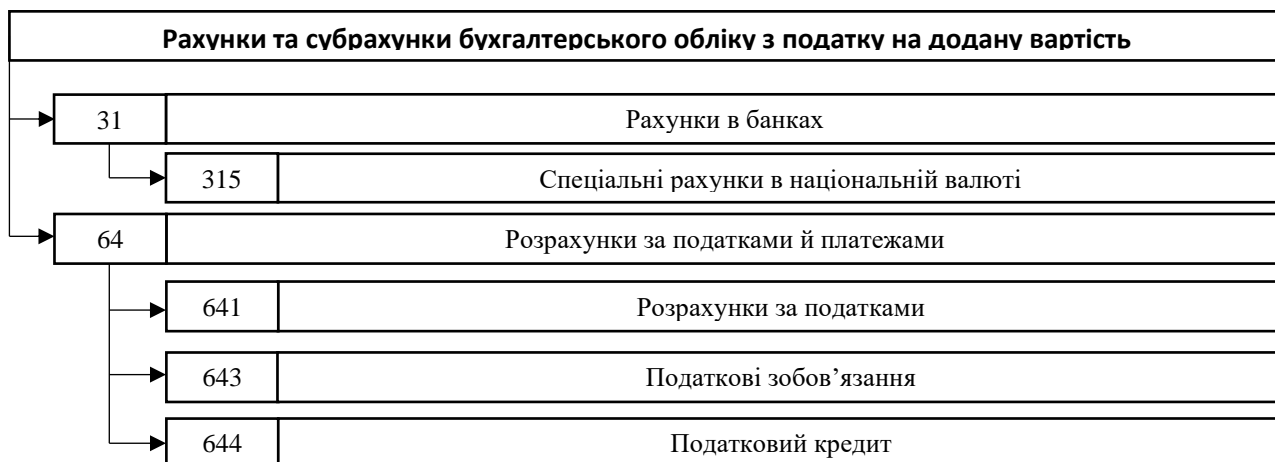

Рис. 1. Система рахунків першого та другого порядку для розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість

У відповідності до вимог Податкового Кодексу України «...датою віднесення сум податку до податкового кредиту вважається дата тієї події, що відбулася раніше: 1) дата списання коштів з рахунку платника податку в банку на оплату товарів/послуг; 2) дата отримання платником податку товарів/послуг»

[4]. Визнання податкового кредиту за податком на додану вартість відбувається на підставі належно оформлених документів, що мають важливе значення у правильному та достовірному обліку досліджуваного податку (рис. 2).

Рис. 2. Документи, що є основою для визнання податкового кредиту за податком на додану вартість

Для забезпечення деталізованої облікової інформації, щодо обліку податкового кредиту за ПДВ до субрахунку 644 «Податковий кредит» доцільно відкрити аналітичні рахунки, що надасть змогу більш точно відстежувати

податкові розрахунки з контрагентами та провадити ефективний контроль зобов'язань перед бюджетом. Інформація про такі аналітичні рахунки узагальнена в таблиці 1.

Таблиця 1. Характеристика аналітичних рахунків, відкритих до субрахунку 644 «Податковий кредит»

Субрахунок бухгалтерського обліку		Аналітичні рахунки бухгалтерського обліку		Характеристика аналітичних рахунків бухгалтерського обліку
код	найменування рахунку	код	найменування рахунку	
644	Податковий кредит	6441	Податковий кредит підтверджений	Даний аналітичний рахунок має транзитний характер та призначений для обліку податкового кредиту, після реєстрації податкових документів в ЄРПН
		6442	Податковий кредит непідтверджений	Даний аналітичний рахунок має транзитний характер та призначений для обліку податкового кредиту, за яким ще не складено податкових документів
		6443	Податковий кредит за здійсненою попередньою оплатою	Даний аналітичний рахунок має транзитний характер та призначений для обліку сум ПДВ у складі здійснених попередніх оплат, що сплачені контрагентам за товари, роботи, послуги
		6444	Податковий кредит відтермінований	Даний аналітичний рахунок призначений для відображення вхідного ПДВ, підтвердженого зареєстрованими податковими документами, однак податковий кредит відтерміновано
		6445	Податковий кредит, що підлягає коригуванню	Даний аналітичний рахунок призначений для облікового відображення коригувань податкового кредиту за несвоєчасно/помилково отриманими податковими документами від контрагентів

Застосовуючи систему наступної оплати, під час отримання від платника ПДВ товарів (робіт, послуг), використовуваних у господарській діяльності підприємства-одержувача, на суму визначеного ПДВ дебетується аналітичний рахунок 6442 «Податковий кредит непідтверджений» у кореспонденції із кредитом рахунків зобов'язань. Підкреслимо, що лише ті податкові документи, які отримані, підтверджені та зареєстровані в ЄРПН, можуть бути підставою для включення очікуваних/передбачуваних сум податкового кредиту до звітності з ПДВ, а відтак – до

податкових розрахунків платника з бюджетом. За фактом реєстрації податкових документів в ЄРПН закривається залишок непідтвердженого податкового кредиту (кредит аналітичного рахунку 6442 «Податковий кредит непідтверджений»), та одночасно дебетується аналітичний рахунок 6412 «Розрахунки за податком на додану вартість». Порядок відображення в обліковій системі операцій, зумовлених включенням сум податку на додану вартість до податкового кредиту при одержанні матеріальних активів, на умовах наступної оплати відображено у таблиці 2.

Таблиця 2. Кореспонденція субрахунків з податкового кредиту за податком на додану вартість при одержанні матеріальних активів на умовах наступної оплати

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків, субрахунків	
		Дебет	Кредит
1	Придбано у вітчизняних постачальників-платників ПДВ необоротні активи та запаси	15, 20, 22, 28	631
2	Відображено непідтверджений податковий кредит за податком на додану вартість	6442	631
3	Відображено підтверджений податковий кредит за податком на додану вартість на підставі зареєстрованих податкових документів в ЄРПН	6412	6442
4	Перед постачальниками погашено заборгованість:		
	– готівкою з каси	631	30
	– з поточного рахунка	631	31

В обліковій системі підприємства-платника ПДВ, під час придбання матеріальних цінностей на умовах попередньої чи авансової оплати, доцільно застосовувати аналітичний рахунок 6443 «Податковий кредит за здійсненою попередньою оплатою». На даному аналітичному рахунку відображається сума ПДВ, яка у наступних звітних періодах може бути включена до складу податкового кредиту, за наявності зареєстрованих податкових документів, а відтак врахована у зменшенні податкових зобов'язань платника перед

бюджетом. Здійснюючи розглянуті вище операції аналітичний рахунок 6443 «Податковий кредит за здійсненою попередньою оплатою» відображається за дебетом, а за кредитом – транзитний рахунок 6441 «Податковий кредит підтверджений». Порядок відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій, зумовлених включенням сум податку на додану вартість до податкового кредиту при здійсненні попередньої оплати в рахунок наступного одержання активів наведено у таблиці 3.

Таблиця 3. Кореспонденція субрахунків з податкового кредиту за податком на додану вартість при здійсненні попередньої оплати в рахунок наступного одержання активів

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків, субрахунків	
		Дебет	Кредит
1	Видано аванс постачальникам в рахунок майбутнього отримання необоротних активів та товарно-матеріальних цінностей		
	– з каси	371	30
	– з поточного рахунка	371	31
2	Відображено податковий кредит за податком на додану вартість за здійсненими попередніми платежами	6443	6441
3	Відображено підтверджений податковий кредит за податком на додану вартість на підставі зареєстрованих податкових документів в ЄРПН	6412	6443
4	Придбано у вітчизняних постачальників-платників ПДВ необоротні активи та запаси	15, 20, 22, 28	631
5	Списано податковий кредит за податком на додану вартість при отриманні матеріальних цінностей від постачальників	6441	631
6	Проведено взаємозалік заборгованостей контрагентів	631	371

Необхідно врахувати, що згідно з податковим законодавством, податкові документи надають право на включення суми ПДВ до складу податкового кредиту в будь-якому звітному періоді впродовж 1 095 днів з дати складання таких документів. Однак, якщо податкові документи не були отримані від контрагентів до граничного терміну реєстрації, то суми вхідного ПДВ, відображені на субрахунках 6442 «Податковий кредит непідтверджений» та 6443 «Податковий кредит за здійсненою попередньою оплатою»

підлягають списанню. В економічній літературі зазначається, що «...доцільним є списання зазначених сум згідно з бухгалтерськими довідками на витрати звітного періоду» [7, с. 61], записом дебет аналітичного рахунка 949 «Інші витрати операційної діяльності» в кореспонденції із кредитом аналітичних рахунків 6442 та 6443.

Порядок обліку податкового кредиту за податком на додану вартість при здійсненні інших операцій наведено у таблиці 4.

Таблиця 4. Порядок обліку податкового кредиту за податком на додану вартість при здійсненні інших операцій

№ з/п	Найменування операції	Дата виникнення податкового кредиту	Порядок обліку податкового кредиту за ПДВ
1	Розрахунки з підзвітними особами за коштами, виданими у підзвіт	Дата подання Звіту про використання коштів/електронних грошей, виданих на відрядження або під звіт, складеного на підставі виправданих документів	Відображено податковий кредит при отриманні Звіту з виправданими документами Д ^т 6412 К ^т 372
2	Імпорт матеріальних цінностей	Дата сплати податкового зобов'язання за ПДВ, обчисленого на підставі митної декларації	1) З поточного рахунка перераховано митним органам кошти на сплату податкового зобов'язання за ПДВ Д ^т 377 К ^т 311 2) Відображено податковий кредит за ввізним ПДВ Д ^т 6412 К ^т 377
3	Послуги, отримані від нерезидента на митній території України	Дата складення платником податкової накладної за послуги, отримані від нерезидента, за умови реєстрації податкової накладної в ЄРПН	1) За першою подією відображено податкові зобов'язання за ПДВ Д ^т 643 К ^т 6412 2) Відображено податковий кредит за ПДВ до реєстрації податкової накладної в ЄРПН Д ^т 6442 К ^т 644 3) Відображено податковий кредит за ПДВ після реєстрації податкової накладної в ЄРПН Д ^т 6412 К ^т 6442 4) Здійснено залік транзитних сум на рахунках податкового кредиту та податкового зобов'язання Д ^т 644 К ^т 643
4	Отримання об'єкта у фінансовий лізинг	Дата фактичного отримання об'єкта фінансового лізингу за умови реєстрації лізингодавцем податкової накладної	Відображений податковий кредит за ПДВ після реєстрації податкової накладної в ЄРПН лізинговою компанією Д ^т 6412 К ^т 531

Відповідно до статті 200-1.1 Податкового кодексу України, яка регулює систему електронного адміністрування податку на додану вартість, впроваджено сучасний електронний механізм, використовуваний для ефективного контролю та збору досліджуваного податку. Так, система електронного адміністрування ПДВ передбачає «...автоматичний облік у розрізі платників податку; суми ПДВ, що містяться у складених та отриманих податкових документів, зареєстрованих в ЄРПН; суми ПДВ, сплачені платниками при ввезенні товару на митну територію України; суми поповнення та залишку коштів на рахунках в системі електронного адміністрування ПДВ; суми податку, на яку платники мають право зареєструвати податкові накладні та розрахунки коригування до податкових накладних в ЄРПН; інші показники, які враховуються під час обрахунку суми ПДВ» [4].

Засади електронного адміністрування податку на додану вартість включають в себе ключовий елемент – ПДВ-рахунок. Такий електронний рахунок виконує роль інструмента для перерахування коштів платником податку з власного поточного рахунку на спеціальний рахунок, призначений для проведення розрахунків з бюджетом щодо сум ПДВ. Казначейство на підставі реєстру платників податку відкриває платнику ПДВ електронний рахунок автоматично та безоплатно.

Згідно з вимогами Податкового кодексу України та Порядку електронного адміністрування податку на додану вартість «...платник ПДВ має право зареєструвати податкові накладні та/або розрахунки коригування в ЄРПН на суму податку (Σ Накл), обчислену за наступною формулою: Σ Накл = Σ НаклОтр + Σ Митн + Σ ПопРах + Σ Овердрафт – Σ НаклВид – Σ Відшкод – Σ Перевищ» [4].

Докладніше проаналізуємо процедуру реєстрації вхідних податкових документів в ЄРПН. Процес реєстрації таких документів, як зазначає Пацула О.І. «...є доволі складним, а самі податкові накладні є об'єктом системи автоматизованого моніторингу відповідності податкових накладних/розрахунків коригування критеріям оцінки ризику, яка здійснює перевірку податкових накладних та розрахунків коригування на предмет їх

відповідності чинному законодавству» [3, с. 95]. Варто відзначити, що електронний моніторинг вхідних податкових документів включає ряд обов'язкових етапів:

по-перше, оцінювання діяльності платника ПДВ на предмет відповідності критеріям ризиковості, зокрема «...платника ПДВ зареєстровано на підставі недійсних/втрачених та підроблених документів; платника ПДВ зареєстровано з подальшою передачею у володіння чи управління неіснуючим, померлим, безвісти зниклим особам; платника ПДВ зареєстровано фізичними особами, що не мали наміру провадити фінансово-господарської діяльності або здійснювати повноваження; платника ПДВ зареєстровано та ним проваджено фінансово-господарську діяльність без відома і згоди його засновників і призначених у законному порядку керівників; платник ПДВ-юридична особа не має відкритих рахунків у банку/небанківського надавача платіжних послуг; платником ПДВ не подано контролюючому органу податкової звітності з ПДВ за два останніх звітних (податкових) періоди; платником податку на прибуток не подано контролюючому органу фінансової звітності за останній звітний період; у контролюючих органах наявна податкова інформація, що визначає ризиковість здійснення господарської операції» [5];

по-друге, визначення позитивної податкової історії платника ПДВ. Підкреслимо, що позитивна податкова історія платника ПДВ має безпосередній вплив на процес реєстрацію вхідних податкових документів. Вимогами законодавства передбачено, під час автоматизованого моніторингу вхідних податкових документів встановлено, що операція, яка відображена в таких документах, відповідає хоча б одному з критеріїв ризиковості здійснення операції, за винятком податкових документів, складених платниками, що відповідають хоча б одному показнику, за яким визначається позитивна податкова історія, реєстрація таких вхідних податкових документів зупиняється;

по-третє, оцінювання критеріїв ризиковості господарських операцій, передбачених у Постанові «Про затвердження порядків з питань зупинення реєстрації податкової

накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних».

У випадку виявлення порушень вхідні податкові документи блокуються. Платник ПДВ отримує розраховані показники позитивної податкової історії та інформацію щодо вхідних податкових документів, реєстрація яких зупинена, через електронний кабінет платника податків. Завдяки системі автоматизованого моніторингу контроль за порядком справляння податку на додану вартість став більш ефективним та надійним.

Висновки та перспективи подальших розвідок

За результатом проведеного дослідження можна сформулювати наступні висновки і пропозиції.

1. Вважаємо, що в системі рахунків бухгалтерського обліку податковий кредит за податком на додану вартість необхідно відобразити в розрізі наступних аналітичних рахунків: 6441 «Податковий кредит підтверджений»; 6442 «Податковий кредит непідтверджений»; 6443 «Податковий кредит за здійсненою попередньою оплатою»; 6444

«Податковий кредит відтермінований»; 6445 «Податковий кредит, що підлягає коригуванню». Така деталізація аналітичних рахунків у системі обліку податкового кредиту дозволить забезпечити більш точний та диференційований його аналіз, сприяючи ефективному контролю над сплатою податку на додану вартість.

2. Сьогоднішнім досягненням в адмініструванні податку на додану вартість є впровадження автоматичного обліку, збору та контролю суми досліджуваного податку, що базується на функціонуванні сучасного електронного механізму. Процедура реєстрації вхідних податкових документів в системі ЄРПН передбачає не лише оцінку діяльності платників ПДВ, але й перевірку відповідності податкових документів чинному законодавству. Здійснення контролю над дотриманням правил оподаткування забезпечується за допомогою системи автоматизованого моніторингу, яка, у свою чергу, виявляє порушення та приводить до зупинення реєстрації вхідних податкових документів у разі їх виявлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безверхий К. Схеми формування проблемного податкового кредиту з податку на додану вартість. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2015. № 8-9. С. 44-51. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boau_2015_8-9_8.
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 р. зі змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>.
3. Пацула О. І. Податок на додану вартість: зарубіжний досвід та проблеми адміністрування в Україні. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна*, 2018. Випуск 2. С. 91-101.
4. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.
5. Порядок електронного адміністрування податку на додану вартість: Постанова Кабінету міністрів України від 16.10.2014 р. № 569 зі змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2014-%D0%BF#top>.
6. Порядок зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних: Постанова Кабінету міністрів України від 11.12.2019 р. № 1165 зі змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1165-2019-%D0%BF#Text>.
7. Царук Н. Г. Удосконалення обліку податку на додану вартість у підприємствах галузі овочівництва. *Економіка АПК*, 2015. № 11. С. 58-66. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2015_11_10.

REFERENCES

1. Bezverkhyi, K. (2015). Skhemy formuvannia problemnoho podatkovoho kredytu z podatku na dodanu vartist. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, 8-9, 44-51. http://nbuv.gov.ua/UJRN/boau_2015_8-9_8. [in Ukrainian].

2. Instruktsiia pro zastosuvannia Planu rakhunkiv bukhhalterskoho obliku aktyviv, kapitalu, zoboviazan i hospodarskykh operatsii pidpriemstv i orhanizatsii: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 30.11.99 r. # 291 r. zi zminyamy i dopovnenniamy. (1999). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>. [in Ukrainian].
3. Patsula, O. I. (2018). Podatok na dodanu vartist: zarubizhnyi dosvid ta problemy administruvannia v Ukraini. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav. Serii ekonomichna*, 2, 91-101. [in Ukrainian].
4. Podatkovi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 02.12.2010 # 2755-VI zi zminyamy i dopovnenniamy. (2010). <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>. [in Ukrainian].
5. Poriadok elektronnoho administruvannia podatku na dodanu vartist: Postanova Kabinetu ministriv Ukrainy vid 16.10.2014 r. # 569 zi zminyamy i dopovnenniamy. (2014). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2014-%D0%BF#top>. [in Ukrainian].
6. Poriadok zupynennia reiestratsii podatkovoi nakladnoi/rozrakhunku koryhuvannia v Yedynomu reiestri podatkovykh nakladnykh: Postanova Kabinetu ministriv Ukrainy vid 11.12.2019 r. # 1165 zminyamy i dopovnenniamy. (2019). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1165-2019-%D0%BF#Text>. [in Ukrainian].
7. Tsaruk, N. H. (2015). Udoshkonalennia obliku podatku na dodanu vartist u pidpriemstvakh haluzi ovochivnytstv. *Ekonomika APK*, 11, 58-66. http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2015_11_10. [in Ukrainian].

Ihor Tsiutsiak, Lecturer, Department of Management and Administration, King Danylo University, Ukraine

Andriy Tsiutsiak, Lecturer, Department of Management and Administration, King Danylo University, Ukraine

Vladyslav Tsiutsiak, King Danylo University, Ukraine

TAX CREDIT FOR TAX ON ADDED VALUE: CURRENT STATE OF ACCOUNTING AND ELECTRONIC ADMINISTRATION

Abstract

The article highlights the economic essence of the value added tax and characterizes the dates of the tax credit for various transactions. The norms of the current legal acts regarding the recognition of the tax credit for the value added tax have been analyzed. The accounting accounts intended for the systematization and accounting display of the investigated tax are characterized. The procedure for the accounting display of the tax credit for the value added tax upon receipt of goods and material values on the terms of subsequent payment has been disclosed. The procedure for displaying in the accounting system of VAT-paying enterprises acquisition of tangible assets on the terms of advance payment is given. The process of displaying on accounting accounts the write-off of tax credit for tax documents that were not received from counterparties before the deadline for registration is highlighted. The process of accounting for the tax credit for value-added tax when performing other operations (settlements with accountable persons for the funds issued in the sub-report; import of tangible assets; services received from a non-resident in the customs territory of Ukraine; receiving an object under financial leasing) has been disclosed. It is proposed to improve the analytical accounting of the tax credit for value added tax. The procedure of electronic administration of value added tax and the procedure of registration of incoming tax documents in the EPTH are highlighted.

Goal. Elucidation of the accounting display of the tax credit for the value added tax and the development of proposals for the introduction of analytical accounts for the detailed accounting of the investigated tax.

Method (methodology). General scientific methods (analysis, synthesis, induction and deduction), empirical theoretical (formalization, hypothetical) and empirical methodological methods of research (calculation-analytical, implementation of results in practical activities, reporting display of economic activity).

The results. For the purpose of reliable accounting display of information regarding the tax credit for the value added tax, it is proposed to display the operations, conditional formation of the investigated tax in the section of the following analytical accounts: 6441 "Tax credit confirmed"; 6442 "Tax credit not confirmed"; 6443 "Tax credit for prepayment"; 6444 "Tax credit deferred"; 6445 "Adjustable tax credit". This approach will allow for more accurate control of tax settlements with counterparties and to compare unconfirmed (expected) and confirmed VAT, and thus effectively manage obligations to the budget.

Keywords: value added tax; tax credit; accounting; tax bill; electronic administration.

Cite as: Tsiutsiak, I., Tsiutsiak, A., and Tsiutsiak, V. (2023). Tax credit for tax on added value: current state of accounting and electronic administration. *Economic analysis*, 33 (2), 230-238. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2023.02.230>